

АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

УДК 616-001:378.14

Особливості підготовки лікарів-інтернів з фаху «Загальна практика–сімейна медицина» на кафедрі травматології та ортопедії

О.В. Пелипенко, С.М. Павленко, Ю.М. Півень
ВДНЗУ «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

Викладання травматології та ортопедії під час підготовки лікарів-інтернів за фахом «Загальна практика–сімейна медицина» має специфічні особливості. Важливу роль відіграє самостійна підготовка, яка повинна бути систематизованою, спланованою та методично забезпеченою.

Ключові слова: травматологія та ортопедія, самостійна підготовка.

Сьогодні розвиток вищої освіти в Україні орієнтований на світові стандарти, підготовка фахівців поставлена на науково-економічну основу. У новому баченні навчання виступає як закономірний, послідовний, неперервний процес від додипломної до післядипломної освіти. Нові тенденції реформування вищого навчального закладу зумовлюють необхідність впровадження у навчальний процес нових форм і методів навчання, які сприяють його інтенсифікації, стимулюють розвиток лікарів-інтернів, а також формують у майбутніх фахівців навички самостійної роботи.

Післядипломний етап навчання – своєрідна перевірка підготовки фахівця. Основною метою цього етапу є формування професійної готовності до самостійної праці. Програма з травматології та ортопедії націлена на підготовку лікаря загальної профілю, який повинен бути обізнаний із сучасними методами діагностики та лікування хворих з пошкодженнями та захворюваннями опорно-рухового апарату, а також з обсягом надання кваліфікованої допомоги при екстремальних ситуаціях.

Ураховуючи складність травм сучасного періоду, різноманітні ускладнення пошкоджень, зростання інвалідності при пошкодженнях та захворюваннях опорно-рухового апарату, під час викладання дисципліни «травматологія та ортопедія» необхідно наблизити лікарів-інтернів з фаху «Загальна практика–сімейна медицина» до практичних лікарських умов: вирішення складних завдань взаємовідношень «лікар – пацієнт», призначення доцільних обстежень, інтерпретація діагностичних даних, проведення лікування пацієнтів, а головне, визначення чітких алгоритмів дій лікаря при пошкодженнях та захворюваннях опорно-рухового апарату та вміння прийняти рішення у складних умовах.

Мета роботи: визначення складових комплексної підготовки лікарів-інтернів сімейних медиків з установами чітких завдань для оптимізації навчального процесу під час вивчення надання медичної допомоги хворим з ортопедо-травматологічною патологією.

Схема підготовки сімейного лікаря виявилася складною. До навчальної програми входять численні розділи з багатьох дисциплін, у тому числі і травматології та ортопедії, на засвоєння яких виділено мізерну кількість учбових годин, що не забезпечує якісного вивчення. Спроба надання надмірного обсягу теоретичних знань та практичних навичок у підготовці сімейного лікаря навряд чи сприяє якісному формуванню сімейного лікаря.

Викладання травматології та ортопедії складається, як і на багатьох кафедрах, з трьох напрямків:

- теоретичного курсу;
- практичного курсу;
- контролю теоретичних знань та практичних навичок.

Теоретичний курс підготовки містить в собі на основі базового об'єму (знань анатомо-фізіологічних особливостей людини з урахуванням статі, віку, обізнаності щодо стану його обмінних процесів, розуміння патофізіологічних змін в організмі під час розвитку хвороби чи виникнення травми) вивчення питань етіології, патогенезу, класифікації, клінічної симптоматики, обсягу обстеження та інтерпретації біохімічних відхилень, сучасних засобів інструментального і спеціального дослідження, методів реабілітаційного та відповідного лікування, прогнозування непрацездатності, санаторно-курортного лікування. Крім того, необхідно виділити час на знайомство з основоположними правовими регламентними документами та інструкціями для здійснення лікарсько-трудової експертизи з оцінюванням працездатності.

Безумовно, що в термін, виділений навчальною програмою, ці питання не можуть бути повноцінно розглянуті, тому необхідні засоби, що оптимізують аудиторний процес навчання викладання предмету.

Необхідною умовою оптимізації навчання залишається структурно-логічне моделювання лекційного курсу. Лекційний матеріал викладається у мультимедійному варіанті, який переведений на DVD-носії, що дозволяє лікарям-інтернам, окрім прослуховування, працювати з матеріалом індивідуально у зручний для них час.

Для покращання засвоєння інтернами теоретичних знань та посилення їхнього зв'язку з практикою на кафедрі створені і використовуються тестові і ситуаційні завдання, як у комп'ютерному, так і в текстовому варіантах.

Сьогодні можливість ефективного навчання значно розширилася за рахунок упровадження новітніх освітніх програм мережі Internet. При цьому ресурси Internet не обмежуються новою інформацією у вигляді статей, матеріалів конференцій та учбово-методичних посібників – існує доступ до інтерактивних сайтів, де за допомогою віртуальних образів, діагностичних систем розглядаються в ігровій формі різні клінічні ситуації. Використання нових програм навчання сприяє розширенню кругозору та навичок сучасного лікаря.

Поряд з Internet набуває значущості і телемедицина (використання комп'ютерних та телекомунікаційних технологій для надання медичної допомоги та медичних послуг), яка підвищує ефективність фахівця, розширює його можливості та дозволяє знаходитись в самому центрі медичної діяльності, однак не заміняє лікаря та не є його альтернативою.

Слід зазначити, що не можна перебільшувати значення ні технічного фактора, ні нових навчальних технологій. Головним завжди був і залишається не технічний, а людський фактор.

Кінцева мета навчання – формування клінічного мислення, яке дозволяє лікарю самостійно працювати за фахом. Важливе значення при цьому надається безпосередній роботі із хворими під керівництвом викладачів. Уміння правильно провести обстеження хворого, оцінити його стан та результати допоміжних методів дослідження, визначити тактику лікування має першочергове значення. Набуття нових і закріплення старих навичок та вмінь (згідно з ОКХ та

ОПП) повинно проводитися майбутнім лікарем кожного дня під час роботи з пацієнтом. На кафедрі розроблені та використовуються еталони засвоєння практичних навичок.

Одним із сучасних напрямків у процесі навчання є розгляд алгоритмів. На своїх практичних заняттях ми розглядаємо з лікарями-інтернами алгоритми та стандарти надання ортопедо-травматологічної допомоги населенню. Залежно від завдань навчального процесу вони можуть бути діагностичного, лікувального напрямку, а також тактики при окремих невідкладних станах. Використання алгоритмів під час обстеження, лікування та визначення тактичних дій при різних пошкодженнях та захворюваннях опорно-рухового апарату сприяє розвитку клінічного мислення, дисциплінованості дій, виконанню у повному обсязі необхідних призначень, розвиває самостійність лікарів-інтернів, яка необхідна у практичній діяльності лікаря.

Упровадження у практичну діяльність лікаря новітніх технологій, пов'язаних з придбанням сучасної апаратури, дозволяє значно підвищити рівень підготовки лікаря-спеціаліста. Так, наявність на нашій клінічній базі артроскопічної техніки, а також діагностичного МРТ-центру, дозволяє значно розширити кругозір лікарів-інтернів і ознайомити із сучасними методами діагностики та лікування пошкоджень та захворювань опорно-рухового апарату.

Необхідним у навчанні є контроль знань. У своїй роботі ми використовуємо технологію чіткої послідовності контролю знань. Він проводиться як на початку циклу травматології та ортопедії (базовий рівень знань), так і після закінчення циклу (вихідний рівень знань), як методом комп'ютерного тестування, так і за допомогою тестових завдань на практичному занятті. Зважаючи на короткочасність циклу, оцінюються не тільки якість відповідей та виконання практичних завдань, а й здатність лікаря-інтерна завоювати інформацію та вдосконалюватися практично.

Як стверджують досвідчені педагоги, можна всьому навчитися, але не можна нікого навчити, тобто акцент має робитися на активну участь того, хто навчається. Виходячи з останнього, досить значущим фактором якості підготовки фахівця є самостійна підготовка, яка теж повинна бути системною, цілеспрямованою та методично підкріпленою. У цьому зв'язку вималюється, на наш погляд, дуже важливе положення – головним завданням вищої школи є прищеп-

лення студенту та лікарів-початківцю постійної потреби працювати над своїм самовдосконаленням. Без цього спроби якісного формування фахового лікаря приречені.

Форми такої праці досить різноманітні – читання монографічної літератури, підготовка тематичних рефератів, тематичний огляд журналів, підготовка та читання тематичних доповідей у групі чи на курсі, проведення аналізу діагностичних і тактичних помилок, участь у роботі клініко-діагностичних або наукових конференцій, семінарах тощо. Тільки за цих умов можливе формування медичної професійної обізнаності. Разом з цим важливе значення має систематичне удосконалення свого культурного та фізичного розвитку, без чого неможливе гармонійне становлення лікаря як спеціаліста.

Отримання диплома про вищу освіту ще не є свідченням про інтелігентність його володаря. Вона формується все життя шляхом цілеспрямованого самовиховання. Інтелігентна людина завжди дбає про систематичне розширення своєї загальної обізнаності; читання художньої літератури, відвідування театрів, музеїв, виставок, дотримання особистої привабливості через зовнішній вигляд та культуру мови стають її еством на все життя – без цього вона не може почувати себе людиною. На превеликий жаль, сьогодні ці чинники значно знецінені, що викликає серйозне занепокоєння і потребує нагальної необхідності звернути увагу на цю проблему.

Для підвищення спеціальних знань та професійної підготовки провідне місце посідає науково-дослідницька робота, насамперед з науковою літературою (у тому числі і з електронними книжками), яка дає можливість інтернам отримати навички самостійної роботи, формує здатність до аналізу і узагальнення матеріалу.

ВИСНОВКИ

1. Поєднання класичних методів навчання з сучасними технологіями сприяють послідовному, ґрунтовному засвоєнню предмета та успішному застосуванню набутих знань у подальшій практичній діяльності.

2. Без всебічної самостійної підготовки як елементу комплексної підготовки майбутнього фахівця досягти якісних результатів неможливо. Необхідний індивідуальний підхід у пошуку мотивацій самовдосконалення лікарів-інтернів.

Особенности подготовки врачей-интернов по специальности «Общая практика–семейная медицина» на кафедре травматологии и ортопедии А.В. Пелипенко, С.Н. Павленко, Ю.Н. Пивень

Преподавание травматологии и ортопедии при подготовке врачей-интернов по специальности «Общая практика–семейная медицина» имеет свои специфические особенности. Важная роль отведена самостоятельной подготовке, которая должна быть систематизированной, спланированной и методически обоснованной.

Ключевые слова: травматология и ортопедия, самостоятельная подготовка.

Features of preparation of doctors-interns on speciality «General practice–is family medicine» on the department of traumatology and orthopaedy O.V. Pelypenko, S.M. Pavlenko, Iu.M. Piven

The teaching of traumatology and orthopedics in the training of interns in the specialty «General practice–family medicine» has its own specific features. An important role for self-training, which must be systematic, planned and methodologically sound.

Key words: traumatology and orthopaedy, independent preparation.

Сведения об авторах

Пелипенко Александр Васильевич – Высшее Государственное учебное заведение Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия», 36024, г. Полтава, ул. Шевченко, 23; тел.: (095) 741–04–37

Павленко Светлана Николаевна – Высшее Государственное учебное заведение Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия», 36024, г. Полтава, ул. Шевченко, 23; тел.: (050) 214–73–74

Пивень Юрий Николаевич – Высшее Государственное учебное заведение Украины «Украинская медицинская стоматологическая академия», 36024, г. Полтава, ул. Шевченко, 23; тел.: (050) 304–44–68

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Ждан В.М. Аспекти навчання лікарів – інтернів з фаху «Загальна практика–сімейна медицина» / В.М. Ждан, Б.С. Зазика, Б.В. Флегантова // Сучасні технології уп-

равління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2014. – С. 71–72.

2. Пелипенко О.В. Інноваційні інформаційні технології при викладанні травматології та ортопедії на факультеті післядипломної освіти / О.В. Пелипенко, С.М. Павленко,

Ю.М. Пивень // Інноваційні інформаційні технології у вищій медичній освіті: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю. – Полтава, 2012. – С. 173–175.

Статья поступила в редакцию 27.02.2015